

Regjeringens erklæring

Taler

Einar Gerhardsen

Dato

11 desember 1945

Sted

Stortinget

1 Regjeringen er dannet på grunnlag av det flertall som Det norske arbeiderparti har i Stortinget. Partienes fellesprogram og Det norske arbeiderpartis arbeidsprogram vil bli lagt til grunn for Regjeringens arbeid. Dens hovedoppgave er å lede gjenreisningen av landets produksjon og av folkets
5 arbeidskraft, helse og levestandard etter krigsårenes ødeleggelser og forfall. Under løsningen av denne oppgaven vil Regjeringen bygge videre på det samhold som krigen skapte, og nytte ut alle positive krefter i vårt samfunn og all privat og offentlig virkelyst.

10 For å nå dette målet vil Regjeringen handle etter en samlet økonomisk plan som sikrer at oppgavene tas i riktig rekkefølge, og at hele vår produktive evne blir satt inn i et rasjonelt økonomisk samvirke.

De knappe tilganger som ennå finnes, gjør det nødvendig å foreta en
15 omhyggelig vurdering av den samfunnsmessige betydning de enkelte forsyningskjøp og produksjonstiltak har. Det vil derfor ved siden av det ordinære statsbudsjett bli utarbeidet et nasjonalbudsjett som viser nasjonalinntektens størrelse, fordeling og anvendelse, og realøkonomiske budsjetter for den fremtidige disponering av arbeidskraft, råvarer og
20 produksjonsmidler.

Regjeringen vil føre videre den økonomiske stabilisering som den forrige regjering la grunnlag for. Den vil sette alle krefter inn for å sikre arbeid og forsvarlige levevilkår for alle. Det økonomiske demokrati vil bli bygget videre ut.
25 Resultatene av folkets arbeid må bli rettferdig fordelt.

Penge- og finanspolitikken må gjøres til effektive virkemidler for den alminnelige økonomiske politikk, og rentenivået må holdes lavt. Penge- og finansrådet som opprettes, skal i samarbeid med Finansdepartementet

samordne private og offentlige kredittinstitusjoners virksomhet med dette mål for øye. Valutapolitikken vil fortsatt bli tilpasset det innenlandske pris- og lønnsnivå så langt råd er, og disponeringen av valutaen må skje etter samfunnsmessige nytteprinsipper.

35

Regjeringen vil føre en planmessig handelspolitikk som er i samsvar med den øvrige økonomiske politikk, og som trygger landet best mulig mot svingninger i konjunktorene.

40 Det vil bli truffet tiltak for å sikre en rimelig fordeling av de byrder som pålegges folket gjennom skatter og avgifter. Skattesystemet i sin helhet vil derfor bli tatt opp til revisjon. Omsetningsavgiftens omlegging med sikte på en gradering etter forbrukets art er under utredning. Til fremme av moderniseringen i næringslivet vil Regjeringen foreslå reglene for avskrivning av anlegg og maskiner endret.

45

Regjeringen vil gå inn for en omfattende gjenreising og nybygging av boliger av forsvarlig kvalitet og størrelse og med rimelige husleier. Målet er å få reist 100 000 boliger i løpet av 4 år.

50 Regjeringen legger stor vekt på utbyggingen og moderniseringen av vår industri på alle områder hvor vi har naturlige muligheter. Til støtte for arbeidet med disse saker er det opprettet et tiltaksråd. Forskning og vitenskap i næringslivets tjeneste skal samordnes. Arbeidet med reising av jernverket vil ta til snarest. Skipsbygging, motor-, maskin-, tekstil- og treforedlingsindustrien vil få

55 Regjeringens medvirkning til å nå en høyere teknikk, bedre samarbeid og en bedre utnytting av alle produksjonsmuligheter.

De påbegynte kraftverk som ligger best til rette teknisk og økonomisk, vil bli bygd ferdig hurtigst mulig.

60

Regjeringen vil støtte jordbruket med sikte på å sikre en jamstilling med andre næringer og treffe tiltak som øker jordbrukets effektivitet og avkastningsevne.

65 For å sikre råvarer til treforedlingsindustrien, materialer til byggevirkomheten og tilfredsstillende forhold i skogbruket, vil Regjeringen støtte tiltak som øker skogens avkastningsevne og letter driftsforholdene i skogbruket. Omsetnings- og prisforholdene for tømmer er tatt opp til utgreiing, og det vil bli satt fram forslag om en bedre ordning.

Regjeringen vil medvirke til gjenreising av fiskerinæringen, anlegg av fryserier og kjølelager, anskaffelse av særlige transportmidler for eksport med sikte på den nye markedssituasjonen i utlandet og full nytting av alle tekniske muligheter for å bringe fram høyverdige produkter. Fagopplæringen i fiskerinæringen må bygges ut. Det vil bli lagt vekt på utbyggingen av samvirket i fiskerinæringen og forenkling av omsetningen av fisk og fiskeprodukter.

Vår handels- og fangstflåte må gjenreises på kortest mulig tid og sjøfolkene sikres forsvarlige lønns- og arbeidsvilkår.

Turistnæringens modernisering og utvikling vil bli støttet. Regjeringen vil fremme forslag om at skjenkerett for turist- og høyfjellshoteller, etter uttalelse fra kommunestyrene, blir avgjort av en nemnd oppnevnt av Regjeringen.

Spørsmålet om statens overtakelse av importen av kraftfôr, kull, sukker og medisinalvarer vil bli utredet for å bringe på det rene i hvilken utstrekning slike tiltak vil medføre fordeler for forbrukerne og for samfunnet i sin helhet. Etter hvert som de ekstraordinære handelsrestriksjoner i utlandet faller bort, vil vår handel bli ført tilbake til de vanlige kanaler i det omfang samfunnsmessige hensyn tilsier.

Regjeringen vil ta skritt til en rasjonalisering og forbedring av kommunikasjonene, slik at unødig dobbeltdrift og fordyrende konkurranse unngås. Den vil foreslå at den regulære sivile luftfart blir drevet av ett nasjonalt selskap hvor staten er medinteressert. Spørsmålet om å samle de store kystruter i ett selskap vil bli utredet.

Trygdestellets samordning og forenkling er under behandling, med sikte på å skape en fellestrygd mot uforskyldt tap av inntekt ved sykdom, uførhet, alderdom eller arbeidsløshet.

Regjeringen vil gå inn for øket støtte til idretten.

Det vil bli tatt skritt til å lette stillingen for den ungdom som på grunn av sin innsats under krigen er blitt hemmet i sin utdanning og sitt arbeid.

Arbeidet med å gjenreise skolen, de vitenskapelige institusjoner og med å skape

effektive organer for kultur- og opplysningsarbeidet vil bli fortsatt.

110

Den offentlige administrasjon og departementenes arbeidsordning er tatt opp til undersøkelse med sikte på øket rasjonalisering og effektivitet. Regjeringen vil utrede spørsmålet om opprettelse av en rådmannsstilling i departementene til støtte for statsrådene.

115

For å skape et vern om landets frihet, velferd og fred og for å fylle våre forpliktelser som medlem av den internasjonale sikkerhetsorganisasjon, vil et effektivt forsvar bli reist innenfor rammen av landets økonomisk bæreevne. Det skal tas hensyn til erfaringen fra siste krig og utviklingen på krigsteknikkens område. Den tid ungdommen er inne til militærtjeneste skal nyttes ut slik at den også blir til nytte for dem i det sivile livet. Befalet skal rekrutteres fra alle lag i folket og utdannes i demokratisk ånd.

120

Rettsoppgjøret med landssvikerne vil bli gjennomført rettferdig og hurtig i samsvar med det norske folks rettsbevissthet og rettstradisjoner. Målet må være å sikre samfunnet mot de virkelige fiender av rettsstaten som finnes blant landssvikerne, og å vinne tilbake de øvrige som nyttige borgere. Straffens fullbyrding i fengsel og tvangsarbeid skal være preget av det formål den har, og skje med minst mulig tap av nyttig arbeidskraft. De nødvendige tiltak vil bli satt i verk for å gjøre vårt fengselsvesen skikket for oppgaven.

125

130

Efter 5 usikre og utrygge år har de første valg i et fritt Norge lagt grunnlaget for en ny arbeidsdag, bygget på det samhold og de verdifulle krefter i det norske folk som kampen i krigens år har utløst.

135

Regjeringen venter støtte fra Stortinget i dette arbeidet, og håper på den tilslutning og det samhold i folket som er forutsetningen for å oppnå et resultat til gagn for landet.

140

Kilde

Stortingstidende 1945-1946, s.23-24.

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/regjeringens-erklæring>

145